

Zaaknummer: 15974-2024

Medewerker	:	Marchien Hoffer
Team	:	Leefomgeving
Datum	:	12 april 2024
Portefeuillehouder	:	wethouder H. Olthof

BIJLAGEN: ☒ Brochure Salland Loont zaak 15983-2024 ☒ Presentatie 'Aanjagen Salland Loont 2024' zaak 15983-2024
AFGESTEMD MET ☒ team Bedrijfsvoering ☒ financieel ☒ team BOR
☒ Actief openbaar ☐ Niet actief openbaar ☐ Actief openbaar, eerst contact met steller van deze adviesnota
ONDERWERP Het financieel faciliteren van het operationaliseren van Salland Loont

BESLUIT burgemeester en wethouders

1. In te stemmen met het initiatief "Salland Loont" om boeren en grondeigenaren in Salland die willen investeren in maatschappelijke diensten een lange termijn beloning te geven voor de maatschappelijke diensten die zij leveren;
2. Kennis te nemen van de brochure 'Salland Loont' en de presentatie 'Aanjagen Salland Loont 2024';
3. Voor eind april een bedrag van € 17.000 beschikbaar te stellen uit de reserve algemene middelen aan de projectgroep Salland Loont als bijdrage voor het operationeel maken van de organisatie 'Salland Loont', met als voorwaarde dat de organisatie eind 2024 operationeel is. Dit bedrag verantwoordt bij de eerste Bestuursrapportage;
4. Het bedrag beschikbaar te stellen onder voorwaarde dat ook de andere partijen hun deel van de financiële bijdrage realiseren. Dit zijn de gemeenten Deventer en Raalte (3 gemeenten samen € 50.000), Provincie Overijssel € 50.000 en de stuurgroep Salland Loont € 50.000);
5. Aan de raad voor te stellen om via de kadernota voor 2025 een eenmalige bijdrage van € 75.000 euro te reserveren voor het door Salland Loont laten belonen van ondernemers die groenblauwe diensten leveren en toe te werken naar een structurele bijdrage in de beloning van groenblauwe diensten door Salland Loont aan ondernemers vanaf 2026;
6. De eenmalige middelen van € 75.000 te dekken uit de Voorziening ruimtelijke kwaliteit. Dit is een voorziening die is gevuld met bijdragen uit KGO-initiatieven binnen de gemeente waarbij niet volledig voldaan is aan inpassing van de ruimtelijke kwaliteit;
7. De raad te informeren via de raadsnieuwsbrief.

SAMENVATTING

Salland Loont is een initiatief om boeren en grondeigenaren in Salland die willen investeren in maatschappelijke diensten (groenblauwe dooradering/biodiversiteit, stikstof, water en energie) een lange termijn beloning te geven voor de maatschappelijke diensten die zij leveren. Op deze manier wil Salland Loont de transitie van de landbouw versnellen en de sociaaleconomische positie van de (agrarische) ondernemers in het landelijk gebied gezond houden. Salland Loont is een organisatie die voortborduurt op het fundament van de bestaande organisaties Stichting Kostbaar Salland (SKS), Collectief Midden Overijssel (CMO) en Stichting Groenblauwe Diensten Overijssel (SGBDO).

Gemeente Olst-Wijhe draagt financieel bij aan de ontwikkeling van dit initiatief en stelt middelen ter beschikking voor zowel het realiseren van de organisatie als voor de lange termijn beloning van de maatschappelijke diensten geleverd door boeren en grondeigenaren.

INLEIDING

De essentie van ‘Salland Loont’ is dat zij de transactie organiseert tussen de boeren en grondeigenaren die maatschappelijke diensten leveren aan de ene kant en de beloners van deze maatschappelijke diensten aan de andere kant. Een organisatie waar alle kennis gebundeld is met een loketfunctie voor zowel boeren en grondeigenaren als beloners.

De afgelopen periode is op bestuurlijk en ambtelijk niveau regelmatig overleg geweest met de stuurgroep en projectgroep van Salland Loont. Op 30 november 2023 is op bestuurlijk niveau uitgesproken dat de Sallandse gemeenten zich in gaan zetten om Salland Loont dit jaar daadwerkelijk operationeel te krijgen. De projectgroep van Salland Loont heeft de Sallandse gemeenten, provincie en de stuurgroep van Salland Loont nu aanvullend gevraagd of zij in 2024 gezamenlijk een bedrag van € 150.000 beschikbaar willen stellen om de organisatie operationeel te krijgen. De gevraagde bijdrage van de gemeente Olst-Wijhe aan dit bedrag is € 17.000. In het bestuurlijk overleg tussen de Sallandse gemeenten dat begin februari 2024 heeft plaatsgevonden, hebben de drie betrokken wethouders aangegeven bereid te zijn om te onderzoeken uit welke middelen deze bijdrage gedaan kan worden.

Daarnaast is in het eerdergenoemde bestuurlijk overleg toegezegd dat wij als gemeenten gaan onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om vanaf 2025 een structurele bijdrage te leveren aan de financiering van Salland Loont. Dit betreft dan het benodigde bedrag ten behoeve van de financiering van de maatschappelijke diensten. Het geraamde bedrag op jaarbasis hiervoor bedraagt 12,5 miljoen euro. Van dit bedrag is 4,5 miljoen euro gereserveerd voor het realiseren van doelen op biodiversiteit (in de vorm van groenblauwe dooradering). De bijdrage die Salland Loont hiervoor jaarlijks vraagt van elke gemeente in Salland is € 75.000. De termijn waarin zij grondeigenaren en boeren willen belonen is minimaal 12 jaar (2025 tot en met 2036).

BEOOGD RESULTAAT

1. De organisatie Salland Loont is operationeel in 2024.
2. Er is in de kadernota voor 2025 geld gereserveerd voor het belonen van groenblauwe diensten door Salland Loont.

KADER

- Deel II Bestuursakkoord 2022-2026 – Focus en Verbinding
- Structuurvisie Olst-Wijhe 2017 – Ruimte voor initiatief en innovatie
- Ontwerp Provinciaal Programma Landelijk gebied (PPLG)

ARGUMENTEN

Bestuurlijke focus

Stimuleren van boeren en landeigenaren om meer bomen, struwelen en struiken in het buitengebied te plaatsen, is één van de afspraken in het bestuursakkoord. Daarbij wordt vermeld dat de boeren en landeigenaren hiervoor een passende vergoeding krijgen. Salland Loont heeft o.a. de ambitie om 10% groenblauwe dooradering te realiseren. Salland Loont zou hiermee de uitvoerder kunnen zijn van de afspraken die gemaakt zijn in het bestuursakkoord. Doordat Salland Loont uitvoering geeft aan deze afspraken, wordt de gemeentelijke organisatie ontzorgd.

Relatie met PPLG

Salland Loont heeft o.a. de ambitie om 10% groenblauwe dooradering te realiseren. Deze ambitie komt voort uit proces van het opstellen van een landbouwperspectief Salland en is ook opgenomen als doel in het ontwerp PPLG van de provincie Overijssel. Het doel in het PPLG beoogt om verbindingen tussen natuurgebieden te realiseren met deze groenblauwe dooradering. 30% van deze verbindingen wil men voor 2030 gerealiseerd hebben. Boeren en grondeigenaren dragen hieraan bij door het beschikbaar stellen van land voor het aanleggen en van groene- of blauwe landschapselementen (hagen, bomen, watergangen, poelen) en het langdurig beheren hiervan. Met deze vorm van inrichten en beheer van het landschap, wordt de biodiversiteit direct gestimuleerd in de vorm van schuilplaatsen, voedselbronnen en voortplantingslocaties voor o.a. vogels, reptielen, insecten en kleine zoogdieren. Ook draagt het bij aan klimaatadaptatie door vergroting van het waterbergend vermogen van de bodem (door betere doorworteling en verbetering van het bodemleven) en door het bieden van schaduw en koelte.

Bottom-up

Momenteel is het onzeker of er vanuit het Rijk daadwerkelijk financiële middelen beschikbaar komen om de doelen uit het PPLG te realiseren. In Salland is er echter ambitie en enthousiasme om van onderaf (bottom-up) toch aan de slag te gaan met het realiseren van de transitie van de landbouw en daarmee het versterken van de natuur in het landelijk gebied. Om deze ambitie en dit enthousiasme om te zetten in daden is echter geld nodig. We zien dat er in Salland boeren zijn die een start willen maken met de transitie, maar dat zij onvoldoende financiële middelen hebben om dit te realiseren. De langdurige beloning die Salland Loont garandeert zorgt ervoor dat de boeren financieel voldoende zekerheid hebben om hun bedrijfsvoering deels te veranderen en daarmee bottom-up de transitie in gang te zetten.

Waarom is een langdurige beloning noodzakelijk?

Boeren hebben de laatste jaren met veel onzekerheden te maken. De toekomst van boerenbedrijven is onduidelijk. Een van de belangrijkste vragen is: 'Hoe kan ik mijn bedrijf financieel gezond houden en toch voldoen aan de doelen die door het rijk worden gesteld in het landelijk gebied?' Er is een andere bedrijfsvoering nodig, bijvoorbeeld in de vorm van extensiever boeren. Boeren hebben daarbij de zekerheid nodig dat hun inkomen de komende jaren voldoende blijft. Een langdurige beloning zorgt ervoor dat zij deze zekerheid hebben en zo de stap naar extensivering daadwerkelijk kunnen maken. Via Salland Loont kan deze beloning langjarig geborgd worden voor een periode van in ieder geval 12 jaar (2025- 2036).

Randvoorwaarden

Het is van belang om bij het beschikbaar stellen van de financiële middelen, aan Salland Loont een aantal randvoorwaarden mee te geven bij de verdere uitwerking van het operationeel maken van Salland Loont. Deze zijn:

- Andere gemeenten en partners leveren eveneens de gevraagde bijdrage;
- Salland Loont heeft een duidelijke organisatiestructuur met verantwoordelijkheden en bevoegdheden;
- Op termijn komt er een organisatie op de schaal van Overijssel van de grond;
- De middelen die wij als gemeente beschikbaar stellen worden gelabeld aan projecten/deelnemers in de gemeente Olst-Wijhe die uitvoering geven aan het doel zoals omschreven in het bestuursakkoord;
- Salland Loont rapporteert jaarlijks terug op welke manier de middelen zijn besteed.

DRAAGVLAK

- In het bestuursakkoord wordt onderschreven dat we als gemeente bij willen dragen aan het realiseren van groene dooradering van ons landschap. Ook wordt onderschreven dat we een pilot functie zouden willen vervullen in het realiseren van doelen uit het PPLG.

- De betrokken wethouders van de drie Sallandse gemeenten staan positief in het oprichten van een organisatie als Salland Loont.
- Uit de resultaten van de enquête die is uitgevoerd voor het opstellen van de Omgevingsvisie Olst-Wijhe, komt naar voren dat de transitie van het landelijk gebied en behouden van de kwaliteit van het landschap als twee zeer belangrijke opgaves worden gezien door inwoners. Ook ruimte voor innovatie van de landbouw, biodiversiteit en ruimte voor natuurontwikkeling scoren hoog.

DUURZAAMHEID

Het besluit draagt bij aan de transitie van de landbouw en daarmee aan de doelen die het Rijk stelt om natuur, water en klimaat te verbeteren.

RISICO'S (financieel/juridisch)

Het steunen van het opzetten van de organisatie van Salland Loont brengt risico's met zich mee:

- Het is onduidelijk of de organisatie straks structureel over voldoende middelen zal beschikken om daadwerkelijk operationeel te worden. De eenmalige bijdrage van € 17.000 aan organisatiekosten draagt hier in belangrijke mate aan bij.
- Het is nog onduidelijk of de organisatie voldoende financiële middelen bij elkaar kan brengen om de gestelde doelen (o.a. 10% groenblauwe dooradering) te behalen. Op dit moment is Salland Loont echter wel het verst ontwikkelde model voor het realiseren van doelen die in landelijk en provinciaal beleid (NPLG en PPLG) zijn vastgelegd. Daarnaast bouwt Salland Loont verder op de basis die Stichting Kostbaar Salland (SKS) heeft gelegd. Deze stichting is goed ingebed in het Sallandse. Ook de leden van de projectgroep en de stuurgroep van Salland Loont zijn onderdeel van het netwerk in Salland. Dit sluit aan bij de tekst in het bestuursakkoord 'Alleen door onze netwerken slim te verbinden door samen te werken, werken we aan perspectief voor toekomstbestendige en vitale kernen en buitengebied' en de bijbehorende actie om ons als gemeente aan te bieden als pilotgemeente voor het PPLG om zo 'proactief mee te denken over het vormgeven van perspectief voor de landbouw en een toekomstbestendig, leefbaar platteland'.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Eenmalige bijdrage

De eenmalige bijdrage voor het opstarten van de organisatie van Salland Loont bedraagt € 17.000. Op dit moment is, behoudens de Leader-gelden, geen geld beschikbaar voor het landelijk gebied. Deze eenmalige bijdrage zal dan ook uit de reserve algemene middelen betaald moeten worden en wordt verantwoord in de eerste Berap.

Kadernota

Voor de middelen die Salland Loont structureel vraagt van de gemeente (€ 75.000 per jaar vanaf 2025 e.v.) wordt voorgesteld in de kadernota geld te reserveren. Omdat er momenteel nog te veel onzekere factoren zijn, stellen wij voor om voor 2025 nog geen structureel bedrag op te nemen in de kadernota, maar een incidentele bijdrage te reserveren. Als in de loop van 2025 blijkt dat de organisatie daadwerkelijk operationeel is, kan voor 2026 en verder besloten worden óf en zo ja welk bedrag, structureel beschikbaar wordt gesteld.

AANPAK/UITVOERING

- De eenmalige bijdrage van € 17.000 voor het operationeel maken van de organisatie wordt beschikbaar gesteld aan Salland Loont. Salland Loont zorgt vervolgens voor het aanstellen van een aanjager (deze is al op de hoogte en is 'startklaar') die de organisatievorm gaat geven.
- Vanuit de gemeente wordt actief via ambtelijke inzet geparticipeerd in de verdere uitwerking.
- Het college doet een voorstel aan de raad voor het reserveren van € 75.000 in de kadernota voor 2025 voor het belonen van ondernemers die groenblauwe diensten leveren via Salland Loont. Deze incidentele middelen kunnen gedekt worden uit de Voorziening ruimtelijke kwaliteit.